

Nr 484.

Av herr **Lundqvist**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 230, angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

I proposition nr 230 har Kungl. Maj:t beträffande mjölkregleringen föreslagit vissa anordningar, medelst vilka ett partipris å smör av omkring 3 kr. tänkts utvinnas. Regeringsförslaget i denna del måste vara att fatta såsom en strävan hos jordbruksministern att genom bättre priser å de för jordbruksnäringen fundamentala mjölkprodukterna söka stilla de bekymmer, som jordbrukarna ha känt och ej sällan givit starka uttryck åt i jordbrukets nuvarande läge. Då jordbruksbefolkningen ännu icke i full utsträckning, åtminstone icke under någon längre period, ifråga om priserna å sina produkter nått upp till den av riksdagen som mål uppställda prisnivån, d. v. s. genomsnittsprisen under åren 1925/1929, trots att samtidigt de allmänna omkostnaderna vid jordbruket undergått en kännbar stegring, är det naturligt, att jordbrukarna anse sig i sin fulla rätt att kräva, att regleringsåtgärderna skärpas i syfte att tillförsäkra dem förbättrade produktpriser. Vad smöret beträffar bör det framhållas, att detsamma under basperioden genomsnittligen låg åtskilligt över 3 kronor, d. v. s. ej oväsentligt högre än det av departementschefen nu uppenbarligen eftersträvade priset.

Samtidigt härmed bör det icke förbises, att konsumenterna trots all den lojalitet, som de visat och alltjämt vilja visa jordbruksbefolkningen i dess ansträngningar att nå ekonomisk likställighet med jämförliga medborgargrupper, givetvis icke gärna se en alltför kännbar stegring av livsmedelspriserna. En fråga, som konsumenterna därför ofta göra sig, är den, huruvida icke de i och för sig nödvändiga regleringsanordningarna skulle kunna utformas på ett för de olika medborgargrupperna fördelaktigare sätt. Ej blott de utan även jordbrukarna fråga sig därvid alldeles särskilt, om det verkligen i längden kan vara ändamålsenligt och såväl för producenter som konsumenter fördelaktigt, att överskottet av svenskt smör endast genom *subvention* avsättes å den utländska marknaden eller om det icke, då nu en viss fördyring av fettvarorna måste ske för att ge åt jordbruksnäringen erforderligt stöd, vore vida fördelaktigare, att svenskt smör i varje fall avsättes inom vårt land och alltså kommer vårt eget folk till godo i stället för att som nu sker till underpris exporteras.

Det kan därför icke vara ägnat att förvåna, att såväl producenter som konsumenter diskuterat olika utvägar att bereda ökat utrymme åt det inhemska smöret inom landet. Det har därvid bl. a. uttalats önskemålet om att frågan om inblandning av smör i margarin (eller vice versa) måtte upptagas till en förutsättningslös omprövning i det nuvarande läget, sedan förhållandena i jämförelse med dem, som rådde vid tiden för 1934 års margarinutredning, avsevärt förändrats. Även andra utvägar att begränsa produktionen och konsumtionen av margarin ha dryftats.

Ur olika synpunkter måste det anses mindre önskvärt, att en så stor del av den svenska smörproduktionen som f. n. är fallet går till export genom en icke föraktlig subvention, vilken får betalas av svenska fettkonsumenter. Allt vad som kan göras för att inom Sverige finna ökad avsättning av svenskt smör synes därför böra göras.

Frågan om smörets och margarinets inbördes förhållande inom den svenska fettvaruförsörjningen torde f. n. vara föremål för undersökning av jordbruksutredningen.

Vid det sålunda pågående utredningsarbetet synes det angeläget, att särskild uppmärksamhet ägnas åt olika möjligheter för att i överensstämmelse med vad ovan framhållits trygga avsättningen inom Sverige av landets egen smörproduktion.

Flera vägar torde härvid kunna komma i fråga. En av dessa, som ligger nära till hands och ur olika synpunkter förefaller erbjuda obestridliga fördelar, synes vara, att margarinindustrin övertager det inhemska smöröverskottet. Det må i detta avseende erinras om att vid 1934 års utredning margarinindustrins representant ställde sig välvillig gent emot en sådan tanke. En fördel med en sådan anordning vore bl. a. även, att man hade utsikt komma från de kinkiga ransoneringsproblem, som en importreglering av margarinindustrins råvaror måste framkalla.

Genom margarinaccisens bortfallande i samband med margarinindustrins övertagande av allt överskottssmör synes dessutom värdefulla förenklingar av stödapparaten kunna åstadkommas. Sedan bleve det nämligen en margarinindustrins interna angelägenhet att så som den finner för gott ordna avsättningen.

Därvid skulle kunna tänkas, att margarinindustrin utförsäljer hela smöröverskottet å den svenska marknaden antingen genom att fortfarande särskilja de båda fettvaruslagen eller genom att vidtaga i större eller mindre utsträckning en blandning av smör och margarin. Därest prisförhållandena på den utländska marknaden göra detta fördelaktigt, bör givetvis intet hindra, att export alltjämt i viss utsträckning förekommer.

En given förutsättning för den anordning, som här föreslagits, är — detta må till sist understrykas — att margarinindustrin vid varje tidpunkt skall vara skyldig övertaga hela smöröverskottet till riksnoteringen. Detta måste vara grundvillkoret för att mjölkpriset skall kunna hållas uppe vid önskvärd nivå. — Skulle det för uppnående av detta önskemål i vissa situationer vara nödvändigt, måste givetvis en mindre margarinaccis bibehållas att tillföras mjölkregleringen.

Med stöd av vad ovan anförts anhålles, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa,

att vid det fortsatta utredningsarbetet rörande fettvaruförsörjningen här ovan framförda synpunkter måtte beaktas.

Stockholm den 21 april 1939.

R. Lundqvist.